

RAPORTURILE ADMINISTRAȚIEI ORAȘULUI BUCUREȘTI CU PŪTEREA CENTRĂLĂ A ȚĂRII ROMÂNEȘTI ÎN ȘECOLUL al XVI-lea

Ionel Zănescu

Satul a constituit celula de bază a poporului român, deoarece familiile sale își asigură existența și proprietatea datorită unui reprezentant al lor, jude, prin latinofonie, corespondentul reprezentantului local al șefului de trib și cu atribuții spirituale, șaman din stadiul anterior, final al barbariei comunei primitive. În sânul poporului nostru judele satului este ajutat să-și îndeplinească rolul de către oamenii buni și bătrâni, o instituție care amintește de adunarea luptătorilor din același stadiu anterior tribal, sătean *bun* era cel care avea familie, proprietate, gospodărie spre deosebire de antinomul – nevolnic.

Famiile satului transferau judeului, odată cu *ascultarea* pentru îndeplinirea unor activități de apărare și autoapărare, o parte din produsele proprii obținute prin muncă denumită *dare* prin latinofonie.

Darea și ascultarea au constituit forma materială a realității obiective a organului de stat local și prin dublul caracter social, capacitatea materială de realizare a organelor de stat regionale și centrale. Darea și ascultarea, pe lângă formele lor exterioare, erau triple: în natură, în produse și în bani, au și un dublu caracter social: o parte rămâne la dispoziția judeului pentru familia sa și nevoile satului, o altă parte era destinată *davei*, organizare teritorială care cuprindea probabil o sută de sate în jurul unei așezări fortificate, apoi mai departe către una din dave centrală care avea câteva dave în jurisdicția sa și care, ulterior, s-au numit țări, apoi către organele centrale ale statului: domn, voievod, reprezentanți ai acestora, ajutoare ale lor și familiilor lor.

Constituirea familiei, a proprietății private și a statului au fost favorizate și prin folosirea monedei, ca mod de schimb, plată, tezaurizare, etc. Moneda a înlesnit apoi afirmarea dării și ascultării precum și circulația liantului economico-juridic al statului. Proprietatea privată a familiei a cuantificat darea ca a zecea parte, în baza unei îndelungate practici și a folosirii monedei. Quantumul a fost înveșmântat apoi de religia creștină în aureola divină.

Analizând cu atenție informațiile furnizate de cercetările arheologice cât și de cele literare observăm că menținerea unui număr restrâns de aproximativ 20 de familii într-un sat pune mai bine în evidență dublul caracter social al dării: o parte pentru organele de stat locale, care în felul acesta obțineau o forță economică egală cu a consătenilor – judele în speță, preotul și alții și o a doua parte pentru întreaga ierarhie a statului: oraș, ținut, capitală.

Nici dreptul roman sclavagist și nici dreptul feudal bizantin, impuse temporar și violent pe anumite părți ale pământului nostru nu au asemănare cu reglementarea juridică făurită de poporul nostru pentru relațiile sociale și de producție, transmisă

din generație în generație prin „așa este de la începutul țării“ sau „acesta este obiceiul pământului“¹. Evul mediu cărturăresc a denumit-o *jus valachicum* cu puternice realități până la finele secolului al XVI-lea, când s-au impus relațiile de dependență personală a țăranului producător direct, raporturi feudale, ceea ce echivalează în istoria acestui mod de producție, afirmarea căii endogame prin transmitere – vânzare a proprietății funciare originare. Acest proces de afirmare preponderentă a relațiilor feudale în Țara Românească (Muntenia) și Moldova a fost anticipat pe pământul nostru de relațiile feudale impuse violent, prin cucerire, cale exogamă, în secolul al XIII-lea în Transilvania de feudalii maghiari și în secolul al XV-lea în Dobrogea de cei otomani².

Raporturile administrației orașului București cu puterea centrală a Țării Românești în secolul al XVI-lea trebuie analizate prin prisma esenței relațiilor sociale și de producție, prezente în mod general pe întregul nostru teritoriu locuit de români și în dinamica lui, adică în cadrul procesului de compunere a modului de producție feudal.

Statele medievale românești au fost consemnate de istoriografia medievală, documentar, în mod diferit, astfel: cronicarii bizantini au scris despre Sacea, Seslav și Tatos; cei maghiari despre Menumorut, Gelu, Glad; diplomele din secolul XIII despre: Litovoi, Seneslau, Bărbat; alte surse indică existența jupanului Dimitrie, a lui Ioan, Farcaș. Închegarea unor forme de stat regionale românești a fost consemnată apoi de istorie prin: Dobrogea, Transilvania, Țara Românească și Moldova.

Caracterul esențial al relațiilor sociale și de producție al formelor de stat regionale Transilvania începând cu secolul al XIII-lea și Dobrogea începând din secolul al XV-lea este cel feudal deoarece populația românească de aici – împreună cu cea colonizată, străină, turco-mahomedană, secui, maghiari – catolici, a fost expropriată de pământul său, i s-au impus relații feudale, iobăgia, de dependență personală față de clasa socială dominantă și străină, nobilimea maghiaro-secuiască-sasă și cea otomană în formele cunoscute: domenii feudale laice sau ecleziastice-catolice în Transilvania, timare și vacuf-uri în Dobrogea.

Caracterul esențial al relațiilor sociale și de producție al formelor de stat regionale Muntenia și Moldova este dat însă până la sfârșitul secolului al XVI-lea³ și începutul secolului al XVII-lea de existența proprietății libere și depline a producătorilor direcți – țărani, meșteșugari, negustori – asupra mijloacelor de producție și asupra produselor provenite din munca lor, a familiilor lor. Așezămintele lui Mihai Viteazul – *celebra legătură* – și Miron Barnovschi, primul la finele secolului al XVI-lea⁷ iar celălalt la începutul secolului al XVII-lea, au fost măsuri ale puterii de stat regionale românești prin care se garanta stabilitatea forței de muncă iobăgești – dependența personală – care se vindea singură, adevărat constrânsă economic, dar nu în condițiile economiei feudale – economie naturală – ci în condiții total diferite denumite *economie marfaro-bănească specifică*. Pe de altă parte deținătorul de bani – care poate fi dregător în funcție, descendent al clasei conducătoare boierești, domn

¹ Ion Bogdan, *Câteva observațiuni asupra îndatoririlor multiple ale cnejilor și boierilor moldoveni, în Analele Academiei Române, Memoriile Secției Istorice, Seria a II-a, tom. XXX, 1908, p. 6–8.*

² Ioan Nădejde, *Istoria, originea și dreptul consuetudinărilor române, reeditat în Analele de Istorie, an XXV, nr. 2/1979, p. 75–91.*

³ Constantin C. Giurescu, *Probleme controversate în istoriografia română*, ed. Albatros, București, 1977, p. 32–75.

sau pur și simplu meșteșugar ori negustor, chiar țăran, instituție religioasă, biserică, mănăstire ori persoană ecleziastică, episcop, preot, călugăr, slujbaș, etc. – cumpără simultan cei doi factori care-i sporesc capitalul investit:

- forța de muncă a țăranului producător direct și a descendenților săi,
- mijloacele muncii acestuia (pământ, pășune, moară, etc.) pe care devine proprietar, iar pe de altă parte țăranul producător direct devine numai posesor precar pe mijloacele muncii cu care-și întreține gospodăria, familia, scăpând însă de obligația de a plăti *birul* pe care de acum înainte îl va plăti stăpânul său. Acesta este *feudalismul endogen* și aceasta este epoca istorică a *economiei marfaro-bănești* specifice societății românești.

Rumânirea, vecinirea, starea de *iobăgire românească* este un proces sporadic și nu caracterizează cea de-a doua formațiune social economică, stadiul civilizației, poporului, statului nostru, de la formarea lui, nu este caracteristic și nici fundamental. De aceea statele regionale românești Dobrogea, Moldova, Muntenia, Transilvania nu se bazează pe exploatarea muncii producătorului direct de către clasa conducătoare. Această esență *social-istorică* este cauza directă, internă care explică rezistența poporului nostru împotriva invaziilor migratorilor și apoi a tendințelor și acțiunilor anexioniste ale statelor feudale vecine: Bizantul, Kievul, Bulgaria, Ungaria, Imperiul Otoman, Polonia.

Vânzările de sate surprinse documentar sunt pentru perioada anterioară rumânirii-vecinirii de la finele secolului al XVI-lea și începutul secolului al XVII-lea, *transmiterii de dare* ale reprezentanților și descendenților clasei sociale distincte conducătoare de veche tradiție. Economia bănească, intensificarea comerțului, a schimburilor, piața internă și cea externă, mai ales nord-occidentală, europeană și cea constantinopolitană, afirmarea orașelor, a meșteșugurilor și manufacturilor, toate se sprijină pe dezvoltarea forțelor de producție, neîncetat în secolele XIV–XVI, extinderea suprafețelor agricole, nu numai arabile, dezvoltarea populației. Procesul înfeudării țăranimii producătorilor direcți, pe pământul românesc este evident din a doua jumătate a secolului XVI și devine preponderent în prima jumătate a secolului al XVIII-lea. Secolul al XVII-lea și prima jumătate a secolului al XVIII-lea au înregistrat pentru economia românească un puternic avânt al forțelor de producție concretizat prin folosirea unui număr de unelte mai mare și mai diversificate, produse de manufacturi și sub această incidență mai accesibilă, prin extinderea suprafețelor agricole și mai ales prin introducerea unor plante agricole noi: porumbul, cartoful, tutunul. Noul nivel de dezvoltare al forțelor de producție, caracterul unitar al economiei comunității românești, care se completa reciproc în cadrul statelor regionale, Muntenia, Moldova, Transilvania, Dobrogea peste granițele artificiale politice, au determinat modificarea, revoluționarea relațiilor sociale și de producție. Noul nivel de dezvoltare al forțelor de producție, care cerea în mod obiectiv constituirea pieții economice unice naționale, formarea statului național unitar, stimulat de simbolul realizării unității politice a românilor la 1 600 de Mihai Viteazul oglindit permanent în gândirea și scrierile social-politice românești și de impunere a limbii române, națională și unitară în tot spațiul carpato-danubiano-pontic, în suprastructura politică și spiritual-religioasă, au produs revoluționarea relațiilor de producție și sociale.

Documentul din 13 mai 1563, ne-a păstrat cea dintâi mențiune bucureșteană despre străvechea noastră organizare locală de stat: *judele și oamenii buni și bătrâni*.

În documentul bucureștean Necula al lui Bobanea județul și cei 12 pârgari întărea vânzarea unei prăvălii care costase 4 500 aspri. Alte documente ni-l prezintă pe Necula sau Nicula tot județ al orașului București la 20 mai 1571 și la 6 mai 1572, ceea ce ne poate furniza informația că judele avea această funcție pe o durată limitată la unul sau câțiva ani.

În secolul al XVI-lea din alte izvoare documentare mai știm numele altor județi bucureșteni: Stan la 26 mai 1577, Caloian la 28 noiembrie 1580, Baciul la 6 februarie 1587, Stan la 30 mai 1589, Vâlcă la 15 februarie 1590, Șemă la 2 februarie 1594. Documentul emis la 6 februarie 1587, de județul Baciul și cei 12 pârgari întărește o proprietate asupra morii construită de Dobromir mare ban de Craiova și cumpărată de Domnul Țării Românești – Alexandru al II-lea, care o atribuie apoi mănăstirii Sf. Troiță. Actul este o confirmare de proprietate emis acestui din urmă deținător al morii.

Un document din 1567, ne informează că paza orașului și a Curții Domnești era încredințată Marelui Agă Oxotie care comanda oastea de lefegii adică pe seimeni și dărăbani. Un alt document din 2 februarie 1594, are ca martor pe Zauricea pristav prezentându-ne astfel instituția prin intermediul căreia bucureștenii erau înștiințați de ordinele sau dispozițiile autorității.

Documentul din 6 septembrie 1636 aduce știri⁴ privind evenimentele din vremea lui Mircea Ciobanul, domnul Țării Românești între 1545–1554 și 1557–1559. Aflăm că din dispoziția domnului au fost puse pietre de hotar delimitând viile mănăstirii Sf. Troiță de viile orașului.

O serie de documente din a doua jumătate a secolului al XV-lea, inedite, întregesc pentru Alexandru al II-lea^{5,6} (1568–1577), Mihnea Turcitul^{7,8} (1577–1583, 1585–1591) și Petru Cercel⁹ (1583–1585) seria de documente care ne dau imaginea autorității domniei Țării Românești exercitată în prerogativele cunoscute asupra tuturor localităților noastre inclusiv București.

Un document din 20 decembrie 1840, ne aduce la cunoștință modalitatea în care se transmitea cunoașterea hotarelor proprietăților potrivit obiceiului pământului atestând realități ale secolului al XVI-lea¹⁰.

Documentul din 1578, al județului Stan are și pecetea orașului București: reprezentarea Maicii Domnului cu pruncul în brațe¹¹ și cu inscripție în exergă care se poate citi astfel: „Aceasta este pecetea orașului București”.

În patrimoniul Muzeului de Istorie și Artă al Municipiului București se găsește atât originalul¹² cât și copia cărții orașului dată la 15 iunie 1665, de județul Gherghina și 12 pârgari. Documentul întărește o tranzacție tranzitivă de proprietate între Petru feciorul lui Dumitru abagiul și al Baloniei care vindea și jupâneasa Chirata cu feciorul

⁴ *Documente privind istoria orașului București*, M.I.A.M.B., București, 1960, p. 25–26, document 48.961, S.F. 8.243.

⁵ M.I.A.M.B., 28.303, S.F. 3.944.

⁶ M.I.A.M.B., 28.305, S.F. 3.945.

⁷ M.I.A.M.B., 28.306, S.F. 3.946.

⁸ M.I.A.M.B., 28.618, S.F. 4.239.

⁹ M.I.A.M.B., 28.309, S.F. 3.949.

¹⁰ M.I.A.M.B., 28.463, S.F. 4.090.

¹¹ Constantin C. Giurescu, *Istoria Bucureștilor*, București, 1979, p. 297.

¹² M.I.A.M.B., 49.149, S.F. 8.328 a, vezi și *Documente privind istoria orașului București*, București, 1960, p. 34–36.

ei Chiriazii și alți feciori neindicați în document care cumpără un loc de casă cu 35 ughi¹³. Reține atenția că tranzacția fusese consemnată în tradiționalul zapis dintre părți emis într-un exemplar, semnat de vânzător și aflat în posesia cumpărătorului, iar cartea orașului este numai o întărire suplimentară: „deci dacă am văzut zapisul lui cu atâtea mărturii scrise în zapis făcut-am și noi cartea orașului la mâna ei și a feciorilor ei câți Domnezu i-au dat să-i fie moșie stătătoare în veci ohabnică ei și feciorilor feciorilor lor, pentru că au dat bani gata la mâna lui Petru“.

Raportul dintre organul reprezentativ al orașului București, județul cu cei 12 pârgari și Domnul Țării Românești este numai de natură protocolară și de consemnare cronologică: „...pentru că lu au făcut vânzător mai nainte de atâtea vreme și nime nu s-au aflat, iar acum în zilele mării sale Domnul nostru Io Radu Leon Voievod aflatu-s-au această jupâneasă de lu au cumpărat...“.

În același an o altă carte a orașului București emisă tot de județul Gherghina cu 12 pârgari¹⁴ reliefează relația caracteristică statului nostru existentă în cadrul celui de-al doilea moment al istoriei denumit cu un termen general și mod de producție asiatic. Autoritatea centrală a statului regional Țara Românească transferă rezolvarea unui litigiu dintre doi orașeni pentru o proprietate funciară organului local de stat: „Măria Sa datu-le-a om domnesc pre Tudor vtori portariu și au venit la noi ca să-l alegem locul“. Documentul menționează existența tradiționalului zapis emis și semnat de vânzătoarea Anghelina cu fiul său Tudorache, aflat în mâna cumpărătorului Dumitru Paspola cu femeia sa Stănilava. Sunt puse în evidență realități social-economice caracteristice poporului român:

- proprietatea liberă a producătorilor direcți, în toate localitățile inclusiv pentru orașul București, ceea ce demonstrează că proprietatea clasică feudală se va manifesta plenar sub forma rumâniei și veciniei pe cale endogenă;
- prezenta deopotrivă egală și solidară a soților sau în absența bărbatului a soției cu feciorii în tranzacțiile tranzitive de proprietate funciară;
- consultarea prealabilă a rudelor și vecinilor ca o condiție fără de care tranzacția putea fi contestată.

Privitor la ultima concluzie, documentele sunt foarte explicite în a delimita proprietatea, cât și a celor enumerați ca știutori și martori: „... iar eu Neată după cum mi-au arătat tată-meu Tănase fiind în vârstă de 120 ani și tot acel hotar care se află până acum mi-au spus că au pomenit și el de la părintele lui Vasile fiind și el în vârstă de 125 ani că tot acel hotar și Vasile asemenea a pomenit de la părintele lui Toma adică arătare de la trei moși care de la acești trei moși se adună în veac ca de ani 350 și din moși în moși s-au pomenit și de mine și de toți nepoții și strănepoții acestor moși care sunt iscăliți, care moși la toți hotarnicii după vremi au fost chemați și după arătarea lor hotărnicii căutând ocolnițele se găsea tot după arătarea lor și noi după a noastră știință și arătarea părinților noștrii, arătăm în frica lui Dumnezeu și cu suflul nevătmătat că aceste hotare au fost nestrămutate unde și până acum se află“¹⁵.

Economia marfaro-bănească a determinat apariția unor relații social-economice interesante ca de exemplu prietenia și înfrățirea. Despre cea dintâi

¹³ M.I.A.M.B., 49.149, S.F. 8.328, b, realizată la 20 octombrie 1846 de Stan Lupesc, dascăl din mahalaua oltenilor în casa Hagi-Gheorghe Pușcașu epitrop la Biserica Slobozii din podul Belicului.

¹⁴ George Potra, *Documente privitoare la istoria orașului București, 1594–1821*, ed. Academiei R.P.R., p. 126–127.

¹⁵ M.I.A.M.B., 28.463, S.F. 4.090.

documentul din 15 iunie 1665 emis de Gherghina județul Bucureștilor cu 12 pârgari amintește astfel: „Și lu au vândul de a lui bună voie făr de nici o silă și cu știrea tuturor oamenilor lui pentru i s-au căzut a-l vinde ei că au făcut prietenie cu dânsa și iaste ea mai volnică a-l tinere“¹⁶. Despre înfrățire s-a scris destul de mult¹⁷ dar nu s-a sesizat că ea este ca și prietenia o modalitate specifică perioadei istorice prin care se evită contestarea tranzacției tranzitive de proprietate funciară din partea rudelor și vecinilor. Documentul din 16 februarie 1653 aflat în patrimoniul Muzeului de Istorie și Artă al Municipiului București evidențiază¹⁸:

- înfrățirea de moșie nu este o instituție feudală,
- de asemeni nu este un atribut exclusiv al clasei conducătoare,
- este o formă de vânzare cumpărare a proprietății funciare.

Pentru instituțiile sociale românești are o deosebită importanță afirmarea în secolul al XVII-lea a rumâniei și veciniei ca forme clasice ale relațiilor feudale. Este necesar să semnalăm în acest sens și documentul din vremea lui Alexandru Iliș aflat în același valoros patrimoniu muzeal¹⁹ care reliefează complexitatea generalizării rumâniei. Administrația orașului București în secolul al XVI-lea trebuie privită în raport cu determinarea istorică a comunității românești care nu a fost caracterizată prin afirmarea relațiilor de producție feudale. Orașul București nu a fost un oraș feudal. Relațiile locuitorilor săi au fost caracterizate prin proprietate liberă sau folosință pe termen îndelungat a proprietății funciare pentru care se plătea chirie.

Problema esențială care-și pune amprenta pe raporturile dintre bucureșteni și autoritatea politico-administrativă centrală a statului regional românesc denumit Țara Românească o constituie natura relațiilor sociale și de producție. Bucureștiul, ca oraș, nu a fost unul din acelea despre care Arnold Toynbee era îndreptățit să spună că sau nu putea să cuprindă între ziduri atâta teren cât să-și hrănească locuitorii ca Atena ori Sparta sau trimitea pe porțile sale jandarmi și mandarini ca să primească prin afirmare alimente ca orașele feudalismului clasic.

Raporturile dintre administrația orașului București și puterea centrală a Țării Românești au fost materializate prin intermediul reprezentării de către instituția de stat locală: județul orașului cu 12 pârgari. Această instituție este cu mult anterioară secolului al XVI-lea când a fost surprinsă documentar, ea fiind caracteristică poporului nostru încă din momentul afirmării sale istorice.

Restrângerea reprezentării la numai 12 pârgari ai așezării de la numărul nedefinit al instituției, „oameni buni și bătrâni“ al satelor românești atestă doar specificul orașenesc al Bucureștiului la origine și el un sat, iar în secolele următoare parohiile din care era constituit acționau sub această specie ca niște sate.

Componenta teritorială a organului de stat local bucureștean era circumscrisă la totalitatea locuitorilor și patrimoniului lor, acesta din urmă fiind hotărâtor chiar în cazul de absență din oraș a titularului.

¹⁶ M.I.A.M.B., 49.149, S.F. 8.328 b.

¹⁷ Gheorghe Cront, *Instituții medievale românești. Înfrățirea de moșie. Jurătorii*, ed. Academiei R.S.R., București, 1969.

¹⁸ M.I.A.M.B., 31.233, S.F. 5.049. Mențiunea finală a zapisului dintre Tălbör din Căndești care s-a înfrățit cu Stan Gură, nepotul lui Ion Velea din Trămbolești este edificatoare: „... cum că nu iaste vândută nimică fără de acei 15 pași ce am suscrie...“ deși documentul susține că cele două părți s-au înfrățit: prima a dat pământul, cealaltă a dat doi boi buni de negoț și trei galbeni, trei potronici bani buni de argint lei bătuți.

¹⁹ M.I.A.M.B., 26.877, S.F. 3.201.

Componenta materială a acestui organ local de stat era aceea de a recunoaște, față de terți chiar de a atesta prin scris emițând documente de cancelarie proprii semnate de județ și pângari uneori și de alți locuitori pe care se aplica pecetea, operațiunile tranzitive ale proprietății funciare.

Ca și în alte așezări românești litigiile dintre părți adresate puterii centrale nu se puteau rezolva fără cercetarea pricinii de către organele locale de stat care în cele mai multe situații adoptau hotărârea în raport cu obiceiul pământului sau cea a evului mediu latinizat i-a spus *jus valachicum*.

Secolul al XVI-lea a fost pentru societatea românească pragul de trecere spre afirmarea relațiilor sociale și de producție feudale semnalate pentru Țara Românească prin „legătura lui Mihai Viteazul” și pentru Moldova prin „așezământul lui Miron Barnovschi” și anume rumânia și vecinia. Nu cunoaștem astfel de fenomene pe teritoriul orașului București în secolul al XVI-lea și nici mai târziu. De aceea putem spune că începând din secolul al XVII-lea și până la mijlocul secolului următor orașul București a fost locuit de feudali locali derivați din clasa conducătoare alături de locuitorii săi liberi fără ca el să fie caracterizat în raporturile dintre locuitorii săi de astfel de relații sociale și de producție. Embaticul, chiria pe termen îndelungat nu este o instituție feudală, plata se făcea anual iar relația de posesor este mai degrabă o prelungire a celui de-al doilea mod de producție deoarece caracterul de posesor precar apare o dată cu apariția și dezvoltarea relațiilor de producție capitaliste la mijlocul secolului al XVIII-lea.

Demn de remarcat este că structura sa social-economică nu a putut fi modificată esențial nici după anul 1600 iar raporturile dintre orășeni și domnie nu au fost, în ciuda faptului că domnia devenise reprezentanta clasei feudale, influențate de noul tip de stat centralizat. Aici se poate observa în mod peremptoriu caracterul distinct al Bucureștilor, orașelor și târgurilor românești din teritoriul liber în raport cu situația din provinciile subjugate feudalilor otomani și habsburgi.

Apreciem că analiza raporturilor dintre administrația orașului București și puterea centrală a Țării Românești în secolul al XVI-lea evidențiază caracterul istoric al societății românești ca model european al celui de-al doilea mod de producție.

***The relationship between the administration of the city
of Bucharest and the central power of Walachia in the XVIth century***

The author stresses upon the idea that the relationship should be made having in view the essence of social and production ties, on the whole Romanian territory. The relations should be seen within the dynamic process of Medieval production. The paper deals with the evolution in these relations and their Romanian peculiarities, since the Dacian antiquity till the XVIII-th century, focalizing upon a series of documents covering the XVI-th–XVIII-th centuries, documents belonging to the patrimony of the History and Art Museum of Bucharest.